

ŠIKANOVANIE

Čo je vlastne šikanovanie?

Pôvod slova šikanovanie je vo francúzskom slove *chicane*, čo v preklade znamená zlomyseľné obťažovanie, týranie, prenasledovanie. Je to forma agresie, sociálno-patologický jav, kde okrem šikanovania zaraďujeme aj závislosti, alkoholizmus, gambling, rasizmus, xenofóbiu, samovraždy, prostitúciu, extrémizmus, násilie, kriminalitu atď. Sociálno-patologické javy sú chápané ako odchýlky od spoločensky žiaduceho správania, spoločnosťou odmietané, netolerované a aj sankciované. Pri šikanovaní ide o *úmyselnú snahu* získať prevahu nad jednotlivcom alebo viacerými jedincami prostredníctvom ubližovania, vyhrážania, výsmechu alebo zastrášovania. Obetou šikanovania sa môže stať ktokoľvek a kdekoľvek (v škole, na pracovisku ale aj doma).

Hlavnými *znakmi* šikanovania je **zjavný úmysel ublížiť/ uškodiť** druhému (fyzicky alebo psychicky), pričom **incidenty sa opakujú** a medzi agresorom a obeťou je **nepomer síl** (obeť je slabšia, bezbranná, neobratná). Útočníkom môže byť jedna osoba alebo aj skupina osôb. Obetou šikanovania v školskom prostredí sa stávajú žiaci, ktorí sa od skupiny niečím odlišujú (intelektovo nadaní, handicapovaní, tzv. „bifľoši“, žiaci mentálne vyspelejší, žiaci so sociálne slabšej vrstvy atď.) Agresor si vždy vyberá obeť slabšie (fyzicky a psychicky), ktoré mu nebudú klásť odpor, na ktorých sa môže vršiť.

Medzi **PRIAME prejavy** šikanovania patrí: posmech, ponižujúce prezývky, nadávky, kritika, vymáhanie rôznych vecí, či služieb pod hrozbou násilia alebo trestu, vydávanie nezmyselných príkazov, poškodzovanie a ničenie osobných vecí alebo ich skrývanie, vyhrážanie, zastráovanie, zahanbovanie, zhadzovanie, sexuálne obťažovanie, ignorovanie, ponižovanie, kopanie, strkanie, bitky.

Agresori šikanujú hlavne v ústraní- v šatni, na záchode, kde nie je pedagogický dozor, po vyučovaní, ale aj v triede cez prestávku či na praxi za prítomnosti spolužiakov, ktorý sa častokrát nepostavia na stranu obete pre ľahostajnosť, strach alebo len preto, že spolužiak je pre nich jednoducho nesympatický. Len sa prizerajú a v najhoršom prípade smejú. Nerozlišujú, čo je dobré a čo zlé, čo sa môže a čo už nie, čo je ešte „sranda“ a čo už druhému ubližuje.

Zamyslel si sa niekedy ako by si sa cítil TY, keby ťa spolužiaci neustále slovne a fyzicky napádali, urážali a ponižovali? Ako by si sa ty cítil v triede, ktorá ťa nechce a odsúdi skôr než ťa spozná?

§ Vedeli, že šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu? §

Vo všeobecnosti je podľa *Trestného zákona (Zákon č. 300/ 2005 Z. z.)* páchatelom trestného činu ten, „*kto trestný čin spáchal sám*“ (§9 ods.1) Ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb, zodpovedá sa každá z nich ako by trestný čin spáchala sama (§ 9 ods.2). Podľa §10 odst. 1 Trestného zákona je účastníkom trestného činu ten, „*kto úmyselne zosnoval alebo riadil spáchanie trestného činu (organizátor); naviedol iného na spáchanie trestného činu (návodca); poskytol inému pomoc na spáchanie trestného činu (pomocník)*“. Trestná sadza odňatia slobody u mladistvého (od 15 rokov- 18 rokov) je od 1 – 5 rokov (§79 odst.1). V prípade, že mladistvý spáchal trestný čin s mimoriadne vysokým stupňom nebezpečnosti, môže mu súd uložiť trest odňatia slobody na 5 až 10 rokov (§79 odst.2).

Šikanovania sa v trestnom zákone dotýka § 235, §236 a §237 v ôsmej hlave, kde sú uvedené skutkové podstaty trestných činov proti slobode a ľudskej dôstojnosti. **Vydieranie** vymedzuje §235 ako trestný čin, ktorého sa dopúšťa ten, „*kto iného násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy núti, aby niečo konal, opomenul, alebo trpel.*“ **Útlak** vymedzuje §237 ako trestný čin, ktorého sa dopúšťa ten, „*kto iného núti, zneužívajúc jeho tieseň alebo závislosť, aby niečo konal, opomenul, alebo trpel.*“ **Obmedzovania** slobody a vyznania podľa §236 sa dopúšťa ten, „*kto násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou ťažkej ujmy núti iného na účasť na náboženskom úkone; zdržuje iného bez oprávnenie od takejto účasti; inému v slobode ináč bráni.*“

- Pokiaľ sa šikanovanie prejaví na zdravotnom stave poškodeného, môže ísť o *restný čin ublíženia na zdraví*.
- Pri násilnom odobratí vecí (oblečenie, peniaze, osobné veci) môže byť tento čin klasifikovaný ako *restný čin lúpeže*.
- Ak sa úmyselne poškodzujú veci obete, môže ísť o *restný čin poškodzovania cudzej veci*.

KYBERŠIKANA

Vo **virtuálnom svete** sa môžeme stať obeťou **KYBERŠIKANY**. Je to úmyselné, opakujúce sa nepriateľské správanie, ktorého cieľom je ublížiť obeti, podobne ako u šikanovania, ale za využitia informačných a komunikačných technológií (telefón, mobil, počítač). Kyberšikana poskytuje agresorovi anonymitu, nie je časovo a priestorovo obmedzená, vie sa rýchlo rozšíriť medzi veľký počet ľudí a hlavne- ubližuje psychicky!

Vulgárne SMS, vyhrážanie, urážanie cez SMS, telefonické obťažovanie (aj prezváňaním, anonymnými telefonátmi), vytváranie webových stránok s nevhodnými obrázkami, fotkami obete, vtipmi a narázkami, ktoré zosmiešňujú a ponižujú. Vytváranie skupín na sociálnych sieťach mierených proti obeti, natáčanie a zverejňovanie zosmiešňujúcich, urážlivých videí a fotografií bez vedomia a súhlasu obete, vytváranie blogov, ktoré poškodzujú obeť, falšovanie a ukradnutie identity, šírenie osobných informácií, údajov, klebiet.

Dôležité je, odložiť si všetky SMS správy, emaily, všetky dôkazy, že si bol prostredníctvom internetu napádaný. Nezabudni- všade, kde sa registruješ si zvol' bezpečné heslo a nikde ho nezverejňuj a neposkytuj svoje osobné údaje prostredníctvom internetu. Ak je obťažovanie mimoriadne závažné, okamžite kontaktuj políciu!

„SME ŠKOLA, KDE SA ŠIKANOVANIE NETOLERUJE!!!“

Platí to pre všetkých študentov, pre všetkých pracovníkov školy, internátu a školských zariadení. Ak sa na pôde školy, internátu alebo školských zariadení objaví šikanovanie, okamžite sa to rieši s vedením školy.

Ako výchovné opatrenie dostáva agresor pokarhanie riaditeľkou školy, v prípade, že už pokarhanie riaditeľkou školy má, bude mu znížená známka zo správania. Ak sa vo svojom správaní nezlepší a incidenty budú naďalej pokračovať, po zníženej známke zo správania môže byť podmienene vylúčený.

O všetkom sú informovaní rodičia žiaka (resp. jeho zákonný zástupca), ktorí budú predvolaní do školy. Pri veľmi závažných činoch bude kontaktovaná aj polícia.

!NEBOJ SA!

Ak ti niekto v škole ubližuje, zdôver sa triednemu učiteľovi (alebo niekomu inému, komu dôveruješ), prípadne **navštív mňa**- školskú psychologičku (môžeš mi **napísať aj email**).

Vypočujeme si ťa a pomôžeme!

NEZABUDNI, ŽE V TOM NIE SI SÁM!

